

2.4.2. Strafferetsplejeudvalgets forslag

Strafferetsplejeudvalget har i lyset af gældende ret fundet, at hensynet til barnets unge alder bør nævnes udtrykkeligt i de foreslåede særlige regler om straffeprocessuelle indgreb over for børn under 15 år, idet udvalget hermed ønsker at skærpe opmærksomheden om, at barnets unge alder bør indgå med betydelig vægt ved vurderingen af, om indgrebet kan tillades.

Udvalget har særligt overvejet forholdet til menneskerettighederne, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Anvendelse af straffeprocessuelle tvangsindgreb over for mindreårige kan ikke anses at stride herimod, men det er på den anden side helt centralt i denne henseende, at anvendelse af tvangsindgreb sker restriktivt under hensyn til barnets alder, modenhed mv. Også på denne baggrund har udvalget fundet, at der bør fastsættes en særlig regel om proportionalitet.

Der henvises nærmere til betænkningens side 92.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til den foreslåede bestemmelse i § 821 c.

2.5. Underretning om tilbageholdelse og afhøring af børn mv.

2.5.1. Gældende ret

Det er i teori og praksis ikke ganske afklaret, hvorvidt der kan rejses formel sigtelse mod børn, der er under den kriminelle lavalder, og som således ikke kan straffes. Det er derfor ligeledes forbundet med en vis usikkerhed, i hvilket omfang de straffeprocessuelle rettigheder, som efter retsplejeloven tilkommer sigtede personer, efter omstændighederne finder anvendelse på mistænkte under 15 år.

Retsplejeloven regulerer ikke dette spørgsmål.

Det fremgår således f.eks. ikke af retsplejeloven, hvorvidt politiet – som ved afhøring af sigtede personer – har pligt til at oplyse det mistænkte barn om, at det ikke er forpligtet til at udtale sig til politiet (§ 752, stk. 1).

For børn under 15 år, som ikke er mistænkte, gælder de almindelige regler om afhøring af vidner, jf. § 753, jf. §§ 173, stk. 1, 182 og 184, stk. 1 og 2. Det følger således bl.a. af bestemmelsen i § 753 (jf. § 173, stk. 1), at politiet, hvis omstændighederne giver anledning hertil, har pligt til at gøre vidnet opmærksom

på de i §§ 169-172 nævnte vidnefritagelses- eller vidneudelukkelsesgrunde.

Efter retsplejelovens § 752, stk. 2, fastsætter justitsministeren regler om, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsen skal underrettes om og have adgang til at overvære afhøringen af sigtede under 18 år. Disse regler er fastsat ved Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 786 af 21. september 1992 om underretning af kommunalbestyrelsen om afhøringer af sigtede under 18 år.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, at politiet skal underrette kommunalbestyrelsen om sagen, når der skal ske afhøring af personer under 18 år, der er sigtet for overtrædelse af straffeloven eller for andre forhold, der kan medføre frihedsstraf. Underretning kan dog undlades med hensyn til afhøringer, der foretages i direkte forbindelse med, at politiet træffer sigtede under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af et strafbart forhold, for hvilket der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde, jf. § 1, stk. 2.

Underretningen skal gives til kommunalbestyrelsen på sigtedes hjemsted. Er hjemstedet ikke oplyst, eller kan der på grund af afstanden ikke gives møde, skal der i stedet gives underretning til den stedlige kommunalbestyrelse, jf. § 2.

Det fremgår endvidere af bekendtgørelsens § 3, at en repræsentant for kommunalbestyrelsen så vidt muligt skal have adgang til at overvære såvel udenretlige som indenretlige afhøringer af de nævnte personer.

For afhøring af børn under 15 år antages politiets underretningspligt og kommunalbestyrelsens adgang til at overvære afhøringen at gælde tilsvarende, jf. f.eks. Folketingets Ombudsmands beretning for året 1970, s. 74, samt Socialministeriets bekendtgørelse nr. 79 af 4. februar 1998 om kommunernes bistand til børn og unge i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring.

Rigsadvokaten har ved meddelelse nr. 5/2003 (tidligere nr. 7/1998) fastsat særlige retningslinier for behandlingen af sager mod unge lovovertrædere.

Det følger bl.a. af meddelelsen (pkt. 2.5.), at der, når politiet skal afhøre børn under 15 år – ud over tilkaldelse af en repræsentant fra de stedlige sociale myndigheder – ligeledes skal ske underretning af barnets forældre (forældremyndighedsindehaver). Underretning kan dog udsættes i det omfang, efterforskningen nødvendiggør det. Det beror i øvrigt på politiets bestemmelse, om barnets eller den unges forældre kan være til stede under afhøringen.

Der henvises nærmere til betænkningens side 23-25 og Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/2003.